

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljalne naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v »Zvezdi«.

Izhaja vsako soboto

zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oglasila se plačuje za peti-vesto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat snatlen popust. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oglasila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Shod narodno-napredne stranke v Kranju

v soboto, dne 30. oktobra 1909.

Kot sklicatelj otvoril ob 9. uro zvečer dobro obiskani shod — bile so polne vse tri prostorne sobe gospe Mayerjeve — g. deželni poslanec Ciril Pirce, ki presrečno pozdravi navzoče in priporoča, da se izvoli predsednikom shoda g. dr. Valentin Štempihar (kar se soglasno sprejme), ki govori takole:

Zgodovinski dogodki proti koncu 18. stoletja so imeli za posledico razvoj liberalizma in individualizma v evropski družbi. 19. stoletje pomeni nečuten razvoj na umstvenem in gospodarskem polju. Tu vidimo vso evolucijo od železnice in telegrafa do elektrike, radija in pletenja po zraku. Izvenredno so se pomnožile tudi gospodarske sile, pomnožilo bogastvo in blagostanje. Neomejeni individualizem je povzročil ogromna premoženja v rokah posameznikov, povzročil pa je tudi po mestih mnogoštevilni proletarijat z vso velike mestno bedo. In vsled te bede je nastala nova struja — združništvo. In sicer najprej pri socialno-demokratskih strankah. Z vso silo so se polastile te struje tudi verske stranke, posebno na Bavarskem in ob Reni in zadnjem desetletju tudi pri nas.

Danes stoji vse naše javno življenje v znamenju združništva in v teženju političnih strank pridobiti zase široke mase ljudstva — kmeta in delavca.

Meščanske stranke dandanes plačujejo največ davka, nikjer pa nimajo odločilne moči pri javni upravi. In če hočejo dobiti nazaj prejšnji vpliv, za to ni drugega sredstva nego približati se širokim masam. Zaraditga je danes le tisti prijatelj meščanstva, ki pripravlja in pospešuje njegovo bližanje do kmeta in delavca.

So sicer nasprotstva v interesih teh slojev, vendar ta nasprotstva niso nepremostljiva. So pa tudi skupni interesi; skupen je najvišji interes obeh slojev, imata namreč skupnega sovražnika v umstvenem in gospodarskem oziru. V tej struji nahaja se danes, kar mi vsi najživahneje pozdravljamo

kot veselo znamenje — tudi stremenje naše stranke in v tem smislu odvarjam današnji shod.

Besedo podeli najprej g. deželnemu poslancu Cirilu Pirce, ki poroča v skoro tridesetletnem govoru takole:

Cenjeni gospodje zborovalci! Z novo volilno reformo je dobila S. L. S. premoč v kranjskem deželnem zboru in seveda tudi v deželnem odboru. Poprej ni nobena slovenskih strank zase tvorila večine v kranjskem deželnem zboru. Komaj so si namreč Slovenci v osem desetih letih pribavili nadvlado v kranjskem deželnem zboru, že so se jela pojavljati nasprotstva mej slovenskimi zastopniki. Ločili so se konzervativni in napredni elementi in — po dobro poznatem slovenskem receptu — se je v dosegu svojih namenov naslanjala sedaj ta sedaj ona slovenska stranka na tretjo stranko v deželnem zboru, na zastopnike nemškega veleposelstva, ki so bili vsikdar radi na uslugo, če se jih je seveda zato primerno nagradilo. Cimbolj so se poostriala nasprotstva, tem važnejšo vlogo je igralo nemško veleposelstvo in zadnja leta je bilo naravnost jeziček na tehtnici kranjskega deželnega zbora. S preosnovo deželnega volilnega reda je številno zastopstvo maloštevilnega nemstva na Kranjskem izgubilo svoj odločilni vpliv in konec se je napravil različnim meščarjem, kajti sedaj S. L. S. sama razpolaga z absolutno večino v kranjskem deželnem zboru.

V toliko bi bilo gotovo pozdravljati razmerje, nastalo vsled nove volilne reforme, če bi S. L. S. umela nalogo slovenske večine v kranjskem deželnem zboru, če bi bila S. L. S. res ljudska, res narodna stranka, ki bi stavila koristi slovenskega naroda nad vse. Toda S. L. S. niti ne uvideva, da bi se morala kot parlamentarna večina saj nekoliko otrestiti svojih demagoških manier izza opozicijske dobe in z nekoliko višjega stališča presojati odnose v kranjski deželi. S. L. S. v kranjskem deželnem zboru je tudi kot večina ostala zvesta svojim tradicijam. Nikdar se ni bila resnično slovenska, nikdar ljudska, marveč od svojega prvega početka je klerikalna z vsemi svojimi take stranke. V prvi vrsti deluje četudi prikrito za duhovniško nadvlado, pobriga se za svoje volilce, v kolikor je to potrebno da jih še bolj priveže naše, sicer pa

najde svoje slovensko srce le takrat, kadar je to v prilog njenim strankarskim interesom ali kadar je v to prisili javnost. Kakor so naši klerikalci v državnem zboru zanemarjali svojo narodno dolžnost in so se predvsem pehali za državne podpore svojim strankarskim organizacijam, prav tako se v kranjskem deželnem zboru bore malo brigajo za eminentno slovenske zadeve in zasledujejo le svoje strankarske koristi.

Kdo se ne spominja klavnega in sramotnega nastopa naših klerikalcev v januarskem zasedanju kranjskega deželnega zbora? Vsa slovenska javnost je opravično in nestrpno pričakovala, da bodo slovenski poslanci brez razlike na politične mišljenje temeljito obratovali z vlado, ki je s svojim nečutenim postopanjem zakrivila krvave septembrske dogodke. Angažirana je bila čast slovenskega imena, toda tisti ljudje, kojih glasila so vsled javnega pritiska še jeseni napovedovala vladi najstrožji boj, tisti ljudje so ščitili v deželnem zboru zastopnika onega, nam Slovanom sovražnega sistema, ki mosi vso krivdo, da je po ljubljanskih ulicah tekla nedolžna slovenska kri! S. L. S. je dobro vedela, da bi se takoj zaključilo zasedanje deželnega zbora, ako ki se pridružila akciji narodno-naprednih poslancev. Toda kaj takega se ni strinjalo z njenim programom. Preprečiti je hotela na vsak način zaključenje deželnega zbora, to pa tudi za ceno, da si pritise na čelo počat narodnega izdajstva. Pri vsem tem je igrala veliko vlogo človeška slabost, človeška nečimernost. S. L. S. je nastopila prvič kot večina v kranjskem deželnem zboru. In te večine se je veselila kakor otrok nove igrice. Takoj je hotela pokazati svojo moč. Zavedala se je tudi, da je z večino prevzela večje dolžnosti napram svojim volilcem. Žulile so je verige, v katere se je vlovila sama. Občutila je S. L. S. pezo nebrojnih obljub, s katerimi je privezala naše nezavedno, nahujskano ljudstvo. Ljudstvo je zahtevalo plačila. Zato je S. L. S. onemogočila zaključitev deželnega zbora. Da se saj nekoliko oddolži svojim upnikom in da si utrdi svoje stališče, je nastopila S. L. S. v januarskem zasedanju z velikim gospodarskim in političnim programom. Vrgla je v zbornico poln koš nujnih predlogov in resolucij, v katerih se deželni odbor pozivlje, da naj do pri-

PODLISTEK.

Jurežev študent.

Ivan S. Olšovski.

Dalje.

Med tem pa se je čas njegovih gimnazijskih študij nagnil in iz šibkega tihega mladeniča se je razvil krepak, mlad mož. Njegovo moštvo je sililo na dan, z njim pa tudi trdna volja, svoje nazore, svojo individualnost uveljaviti v življenju.

Toda kako?

Ko je stopil iz šole v svet, je bila politika nad vse moderna. Politiziral je trgovec, politiziral je menih, uradnik, kmet, študent, mašnik, da, še berač, ki se je za vaškim plotom otresal uši in glodal priberane skorjice kruha. Politika — to naj bi bil tisti čudodelni balzam, ki reši tisti rod od Mure do Adrije narodnega pogina, politika naj bi bilo sredstvo, s katerim se pridobi ugledno mesto, mastno službo, ugodno bilanco, da, še celo izveličanje! S to politiko pa je prišla v deželo zahrbtnost, nezaupnost, hinavščina; nad polovico najboljših naših časopisov so izpolnjevali osebni napadi. »Razprskaj političnega nasprotnika do kosti, polij ga z gnojnico in ga postavi na sramotilni oder«, to je bilo politično geslo njegove dobe.

Da on ne bo na tak način uveljavljal svojih nazorov, mu je bilo takoj jasno. Saj je to vendar politika politično nezrele mase — na vsaki strani par mož, ki sede pri mizi in narekujejo ponižnim pisarjem doli pri vratih — njim vdinjani inteligenci — a zunaj vedno vrati masa, med njo pa priganjači, biriči, vohuni. Saj to vendar ni pot k gospodarski, kulturni, moralni in nacionalni povzdigi našega ljudstva, v kateri edini je naša rešitev!

Zato je pa sklenil delovati on v tem smislu. In kje raje s tem drugod začne, kot v domači vasi? Majhen krog sicer, toda ako bi vsak inteligent izkušal delati isto, bi uspeh na celoti ne mogel izostati.

Začel je, kot smo videli, z gospodarsko stroko. Organiziral je v ta namen skoraj celo vaš v »Poljedelskem klubu«, na čelo katerega se je postavil podvzetni in inteligentni Lovre. Že v tako kratkem času svojega obstanka je klub storil zelo mnogo; naročil je skupno najpotrebnejše stroje, preiskal domača tla in sklenil naročiti tem primerna semena in umetna gnojila. Sklenil je razpisati primerne nagrade za najlepše in najboljše pridelke. Stopil je tudi v zvezo s kmetijsko družbo, ki naj bi preskrbela v prvi vrsti primerne sadnega drevja in plemenske živine. V klubu je imel sam predavanje o umni sadjereji in nato pogovor z

vaškimi gospodarji o ravno tem predmetu; neizrečno ga je veselilo, ko je videl, s kakšnim zanimanjem slede vsi njegovim besedam in se udeležujejo debate. Zato je naprosil mladega živinozdravnika v bližnjem mestu, naj bi tudi on katerikrat posetil vas in napravil kakšno predavanje. Ta mu je z veseljem obljubil in napovedal cel kurz o praktični živinoreji čez zimo.

Pred par dnevi pa se je ustanovilo »Pevsko in tamburaško društvo« z učiteljem na čelu. Pristopili so skoro vsi fantje in moške; kdor ni imel posluha, pa je z članarino podpiral društvo. Helena, ki je zadnje leto dovršila gospodinjstvo šolo, pa je obljubila poučevati dekleta v šivanju, kuhi in drugem gospodinjstvu. V počitnicah pa ji bo po svojih močeh pomagala Bertonova Mici.

Ravno, ko je začel mladi mož, ležeč na kanapeju, razmišljati, kaj bi bilo še dobro storiti, se zaslišijo težki trdni koraki pred vrati. V sobo je stopil njegov oče.

Slok, nekoliko upognjen mož je bil to. Prvi sneg je jel pobeljevati njegovo glavo. Izpod košatih obrvi so se bliskače majhne oči, a žuljavo desnico je potegnil malomarno iz žepa, jo položil na mizo, ko se je vsedel zraven kanapeja in dejal:

»Rok za semenišče si zamudil; prišel sem, da mi poveš, kaj misliš storiti sedaj«.

Dalje prih.

hodnjega zasedanja pripravi celo vrsto poročil in zakonskih načrtov.

In etablarala se je v kranjskem deželnem odboru tovarna za izdelovanje pestrobojnih predlogov in zakonskih načrtov. Fabriciralo se je takega blaga kar na tucate. Nekaj blaga se je obdržalo v zalogi, nekaj se ga je pa takoj postavilo na prodaj v kranjskem deželnem zboru. Če je nanesla potreba, je zakonska kovačnica funkcionirala kar sproti med zasedanjem. Ker prevelika naglica ni nikdar dobra, kaže fabrikat na vseh koncih in krajih znatne površnosti. Nemec bi imenoval te izdelke »Dutzendware«, in bojazen je opravičena, da se bo večina tega blaga, kakor pravimo trgovci — »zapoflala«. Na vse izdelke deželnoobdorske tvornice je seveda pritrjena lična etiketa z vtisnjeno varstveno znamko S. L. S., da lahko takoj na prvi hip spoznaš, da niso izdelki napravljeni v splošno dobro dežele kranjske, marveč v vetjo čast in slavo S. L. S. Strankarski fabrikat so, s kojega pomočjo si hoče S. L. S. ali utrditi ter pridobiti pozicijo v različnih zastopih, ali napolniti prazne predale deželne blagajne, ali nametati ljudstvu peska v oči, ali ad captandam benevolentiam res poseči svojim volilcem nekoliko pred ramo, ali pa spraviti narodno-napredno večino ob ves vpliv in kolikor mogoče oskodovali naša mesta.

Vsem je gotovo še v živem spominu zadnje zasedanje kr. dež. zbora. Izvestno ste pazno zasledovali njegovo delovanje in zato mi pač ni potrebno podrobneje se baviti s posameznimi predlogi in zakonskimi načrti, o katerih se je razpravljalo ali se bo v kratkem razpravljalo v deželni zbornici.

Nadalje govori g. poslanec o novem lovskem zakonu, o katerom poročamo v »Novičarju«. Med zakone, s katerimi si hoče klerikalna stranka za nedogledno vrsto let osigurati premoč na deželi in narodno-napredno stranko izven Ljubljane popolnoma pritiskati ob steno, spada spremenjeni občinski in občinski volilni red. Rad priznavam, da se mej smetmi tega zakona najde marsikako dobro zrno. Tako so se odpravili virilisti in odvzela se je častnim občanom volilna pravica. Prvi določbi moramo brezpogojno pritrditi zlasti v Kranju, kjer se klerikalni virilisti sploh ne udeležujejo sej in svojo odsotnostjo večkrat povzročujejo nesklepčnost občinskega odbora. Toda te duhu časa primerne zahteve se zdaleka ne odtehtajo krivic, ki se hočejo uveljaviti z občinsko volilno reformo. Ne moremo se spuščati v podrobnosti, ki bi nas predaleč dovedle. Tu nas osobito zanima način, kako se napravljajo imeniki in kako se porazdeli volilci v tri volilne razrede. Sestavo volilnih razredov smatrajo klerikalci za ključ do onih trdnjav, ki se kljubujejo klerikalnemu navalu. Glasom volilnega reda se zapisejo volilci po visokosti občinskih dokladov podvrženega avka drug za drugim do najmanjšega davkoplačevalca. Prvi dve petini volilcev, toda ne po davkih kakor doslej, marveč po glavah tvorijo prvi volilni razdelek. Ostale tri petine z vsem uradnistvom tvorijo II. razred. Naše uradništvo je po pretežni večini naprednega mišljenja in je doslej odločevalo v I. razredu na korist narodno-napredne stranke. Tedaj, ven z njimi! v drugi razred, samo zato, da ugrabi S. L. S. v kaki mestni občini I. razred. Iz tega razloga so žrtvovali celo cerkvene predstojnike, tehante in fajmoštre, ki bodo morali prav tako vgrizniti v kisl jabolko in voliti z okrajnim glavarjem, sodnikom in vsemi drugimi uradniki v II. razredu skupno s kakim bajtarjem, ki ima slučajno v občinskem teritoriju ped zemlje, od katere plačuje morda groš ali še manj zemljiškega davka. S. L. S. je prijateljica ljudstva in velika zagovornica

splošne ter enake volilne pravice in zato je seveda morala v svojo volilno reformo vlti nekaj demokratičnega olja. Toda pomešala je olje z vodo, tako da po vrhu plava samo nekaj cinkov. Volilno pravico v III. volilnem razredu imajo vsi polnoletni avstrijski državljani, ki sicer ne plačajo nobenega davka, a morajo tri leta brez presledka bivati v občini, a poleg njih pa volijo v III. razredu še enkrat vsi volilci prvih dveh razredov! To je infamija, katero je mogla vprizoriti le tako breznačajna, brezvestna stranka, kakor je kranjska klerikalna. Oropati hoče delavstvo vsakega zastopstva v občini, tisto delavstvo, ki ne plačuje sicer direktnih davkov, ki pa prispeva v obilni meri indirektno s krvavimi znojmi svojih rok! V zadoščenje naj nam bo, da taka karikatura občinskega volilnega reda ne more postati nikdar zakon, že zato ne, ker je v protislovju z državnim okvirnim zakonom.

Sedaj, čestita gospoda, se pomenimo nekoliko o načrtih našega deželnega finančnega ministra, dr. Lampeta, kako namerava sanirati deželne finance. To je za nas posebno zanimiva točka, kajti zibelka enemu teh načrtov je tekla v našem mestu. Že letos spomladi je zašumelo po Kranju, da bo gospod Tomaž Pavšlar prodal svoje konjske sile deželi. Baje se je na medvedovo kožo te kupčije v neki kranjski gostilni pojedlo precej tolstih puranov. Odkrito priznam, da sem smatral te govorice za slab dovtip kakega hudomušneža. Drugi zopet so bili mnenja, da se gre tu spet za eno tistih farbarij, s katerimi gospod Pavšlar ožje svoje oboževalce vsake kvatre potrjuje v veri. Mislil pa pač ni nihče izmed nas, da bi se mogel slavni deželni odbor vojvodine Kranjske vvesti na tisti zamazani lim, na katerega Tomaž Pavšlar lovi že leta in leta kaline po Kranju. No, vidite, pa se je vendarle zgodilo in Pavšlarjevimi pticem se ni treba sramovati lepe družbe. Iz deželnega odbora je izšla velika akcija za zgradbo deželne elektrarne. Deželni odbor je razposlal nebroj priglasnic za priklopitev k omrežju deželne električne centrale, kakor da je že predurmi. Takoj v prvi seji zadnjega zasedanja se je sprejel dr. Lampetov nujni predlog, da naj se takoj gradi deželna elektrarna in nakupi v to svrhu potrebne, t. j. Pavšlarjeve vodne sile. Dr. Lampe je že štel v duhu tisočake, ki jih bo donášalo novo podjetje, in gosp. Tomaž Pavšlar je imel že v žepu milijone. Pripovedoval je vsakemu, kdor ga je hotel poslušati, da je že prodal svoje konjske sile deželi za 1.600.000 kron, da se mu bo izplačal 1 milijon takoj po sklepanju pogodbe, sicer pa da vleče že od 1. septembra 5% obresti od te vsote in da bo vrhutega nastavljen kot deželni »električni direktor« z letno plačo najmanj 24.000 kron. Škoda, da so bile vse to samo lepe sanje in da je električna centrala splavala po Savi! Dr. Lampe sam je postavil Pavšlarja na laž v deželnem zboru, desavuiral ga je glede njegovih pripovedovanj in nastane le vprašanje: kdo je lagal, Pavšlar ali dr. Lampe. (Medklic: oba!) Menda imate precej prav! T. Pavšlar sedaj trdi, da bo svoje konjske sile prodal še dražje in izključeno ni, da se mu bo verjelo tudi to, kajti v Kranju imamo ljudi, ki gredo prav radi po večkrat na led. Dr. Lampe pa, ki se je tako korenito vrezal z deželno elektrarno, stavi vse nade na deželno banko.

Deželna banka naj se bavi z državnimi, deželnimi, železniškimi, občinskimi, melioracijskimi, hipotekarnimi posojili pa tudi s posojili raznim podjetjem. Gotovo je, da bi zavod, zasnovan pred leti, vsepeval izbornu. Danes pa, ko je tako razvito naše hranilništvo, je veliko vprašanje, če bo iz te

moke kaj kruha, kajti skoro neverjetno je, da bi banka mogla denar posojati ceneje kakor hranilnice. Ne moremo tukaj razmotrivati kompliciranega vprašanja, kako bi prišla banka do potrebnih denarnih sredstev. Zadoštuje naj, ako konstatiram, da je treba več milijonov, ako se hoče deželno banko poklicati v življenje in da bi morala dežela, to je vsi davkoplačevalci, prevzeti poročstvo za ogromno svoto. Ako nadalje vpoštevamo, da je deželna banka spekulativno podjetje, ki mora biti v zvezi z borzo, potem si lahko mislimo, kaka nevarnost preti davkoplačevalcem, ako se vodstvo banke poveri neizkušenim ljudem. Nerodna spekulacija pogoltne namah lahko milijone. Sposobnih ljudi pa klerikalci nimajo, a kljub temu hočejo deželno banko kot molzno kravico pridržati lepo zase in ne dovolijo tisti stranki, ki zastopa naša mesta, ki plačujejo nad 60 odstotkov deželne doklade, miti upogleda v bančno poslovanje. Povsem naravno, da so se narodno-napredni poslanci v interesu svojih volilcev kar najodločnejše vprli ustanovitvi deželne banke. Mi zahtevamo, da je deželni denar pod kontrolo, ker je skupna last vseh davkoplačevalcev. Toda klerikalna večina na lahkomišljen in brezvesten način razsiplje milijone, ima pa gluha ušesa za opravičene zahteve. Zahteva učitelstva po izboljšanju beraških plač je tudi to pot ostal glas vpijočega v puščavi. Bolj pri srcu so jim naše ceste. Z novim cestnim zakonom hočejo podeželiti vse okrajne ceste, kar bo zopet silno podražilo deželno upravo in močno obremenilo zlasti mestne davkoplačevalce.

Ne smete pa misliti, da žive klerikalci baš najprijetnejše življenje. Moré jih hude skrbi. Tlačijo jih obljube, s katerimi so privezali nase kmečke volilce. Obljubljali so zlate gradove in sedaj ljudstvo trka na vrata, zahtevajoč izpolnitve danih obljub. Romali so že stotisočaki in stotisočaki na deželo, a vedno se zglašajo novi prosilci. Prav je, ako se pomaga kmetu, a za vsako malenkost pa tudi ni treba deželne podpore, kajti prazne so deželne blagajnice in proračun za leto 1910 kaže primanjkljaja 1.400.000 kron! Kako pokriti ta primanjkljaj? Naj si deželni finančni minister še tako beli glavo, bo končno vendar moral seči po najskrajnejšem sredstvu: zvišati se bo morala in sicer izdatno zvišati deželna doklada, najmanj za 50%. Plačevati bomo morali vsi, kmet kakor meščan. Huda operacija bo to sicer na naših žepih, a potem bo morda ljudstvo vendarle izpregledalo, kam nas je pripeljalo zanikarno klerikalno gospodarstvo.

Kljub svojemu slabemu gospodarstvu je pa klerikalna večina v kranjskem deželnem zboru nosila glavo ošabno pokoncu. Pokazala je, da nima niti najmanjšega čuta za parlamentarno dostojnost. Narodno-napredni poslanci smo stopili z najboljšim namenom v zbornico, da delamo skupno za blagor vsega prebivalstva in smo to tudi dokazali. V zahvalo za to je pa večina teptala pravice manjšine. Postavila se je na stališče: mi smo v večini in delamo, kar hočemo. Postopala je znami tako kakor da nismo izvoljeni poslanci, marveč gostiči, katerim se vsak čas pokaže duri. Klerikalna večina je imela najboljšo voljo istiniti nas iz zbornice. In da je bila mera polna, nastopal je kot izvršujoč organ te nasilne stranke sam deželni glavar Franc pl. Šuklje, ki je zaupnik krone, ki je prisegel cesarju v roke, da bo spoštoval zakon in postopal nepristranski. Z njemu lastnim cinizmom je teptal postavu in kršil pravilnik. Z zakonolomstvom je prisilila večina manjšino, da je posegla po zadnjem sredstvu, ki je na razpolago v silobranu se nahajajoči večini, po burni obstrukciji. Prvič, ko so klerikalci hoteli brez vsake pravne podlage razveljati dva naša mandata, in drugič, ko se je s spremembo deželnozbornskega pravilnika odvzela manjšini vsaka pravica. Čuli ste o hrupnih prizorih v kranjskem dež. zboru, čitali ste o njih po listih, in zato mi pač ni treba, o njih podrobneje razpravljati.

In kaj sedaj? Ali naj klerikalna dreyesa rastejo neovirano v nebo na škodo kranjski deželi, ali naj se strne vse, kar misli pošteno v falango zoper klerikalno strahovlado na Kranjskem? To je vprašanje strankine organizacije in o tej bo govoril tovariš, g. dr. Novak. Konec prih.

Gospodarski del.

Kletarski tečaj. V primeri z drugimi bolj naprednimi vinorodnimi deželami, je naše kletarstvo še na jako nizki stopinji. Zaradi tega je zlasti sedaj, ko je nastala potreba, da vino izvažamo, nujno potrebno, da se naši vinogradniki poprimajo boljšega kletarjenja ter da pridelujejo dobro, okusno, čisto in stanovitno vino, ker je drugače nemogoče, s pridelki drugih vinorodnih dežel uspešno konkurirati. Kaj pomaga gospodarju-vinogradniku še tako lepo grozdje, ko ne zna iz njega pripraviti tako pijačo, kakršna se dandanes po svetu zahteva? Ravnotako je tudi za kletarje, vinske trgovce in gostilničarje, ki posredujejo prodajo vina med pridelovalcem in občinstvom znanje umnega kletarstva, zlasti pravilnega ravnanja s posodo in z vinom neobhodno potrebno, kajti iz najbolj žlahtne kapljice se z nepravilnim ravnanjem lahko naredi najgusnejša pijača! Da imajo ukaželjni priliko, se v umnem kletarstvu temeljito izučiti, priredi c. kr. vinarski nadzornik B. Skalicky pri državni vzorni kleti v

V mladem cvetju.

Roman.

Dalje.

Počasi so se odprla vrata tiho in oprezno, nato je pomolela v sobo glava starikave, že osivele služkinje s plašnim obrazom, ki pa se je, videč, da je Osole že vstal, takoj nabral v sila prijazne zube.

«Ali ste se že odpočili, gospod. Oh, težavna je vožnja in celo noč ste stratili. Moj Bog, kako je to težavno, ko smo tako oddaljeni, kajne? Pa pridite, prosim, dol, gospa vas kliče h kosilu!»

«Takoj,» je odvrnil Osole in stopil za njo.

V pritličju ga je pozdravil zvonki otročji smeh, in ko mu je služkinja odprla vrata na desno, so se polzačuden, pol s strahom uprle vanj velike, višnjeve oči kodrolasega dečka, ki je takoj nato zbežal k materi.

«Klanjam se —» je hotel reči Fran Osole in napraviti lahen poklon, ampak kot se je namenil, je hipoma vse pozabil in gledal je samo zdaj dečka, zdaj gospo, ki je stala pri odprtem oknu in kakor v zadregi gladila svetle kodre malemu fantiču.

Osoletu se je zdelo, da ni prišel nikdar v tako težavno nepriliko in najraje bi se bil obrnil in zopet odšel, ampak z njo, ki je stala pri oknu in ga pozdravljala s tihimi pogledi, je ostalo pred njim nekaj, česar se mu ni bilo treba bati, ampak samo prijateljsko pozdraviti, ker dasi je ni videl

celih osem let, bi jo bil lahko spoznal v največji gneči: prav tako čiste in globoke so se bile njene oči, niti za las se ni ovenela njena lepota, samo telo, ki je bilo nekdanj skoro šibko, je zadobilo bolj polno obliko, a vitkost in nežnost ji je še vedno ostala. Predstavljal si je, da jo zagleda pač kakor gospo, mogočno in oblastno, brez sledu o vseh nekdanjih dni, a ta — ki je stala pred njim se mu je zadelala še vsa kakor nekdanj, samo tistega temnega hodnika in njej nekoliko krajšega krila bi se bilo treba, pa bi skoro verjel, da je bila doba osmih let le mučen sen od večera do jutra in živita oba edino le v skrbih zaradi — zrelostnega izpita... «Pozdravljeni!» je dejala naposled ona sama in mu podala belo, nežno roko. — Tudi po glasu bi jo še vedno spoznal, — si je mislil Osole, ji pogledal v oči in se dotaknil njene roke.

«Ne čudite se preveč, gospod Osole», mu je dejala čez nekaj časa, ko Osole le ni izpregovoril ničesar, — «ker prav tako, kakor vi, tudi jaz nisem mislila, da se sestaneva kdaj po tako čudnem naključju...»

Nato je sedla v naslanjač, položila roki v naročje in se zazrla pred se.

«Da, resnično,» ji je pritrdil Osole in z lahkim nasmehom, opazoval malega dečka, ki ga je gledal še vedno zelo nezaupno.

Dalje prih.

Rudolfovem tekom tekoče zime več trodnevni kletarskih tečajev. Kdor se misli katerega tečaja udeležiti, zgleda naj se takoj pri c. kr. vinarskem nadzorstvu v Rudolfovem. Ker je število udeležencev za vsak tečaj omejeno, treba se je, komur je na stvari ležeče, čimprej zglasiti. Vsak, kdor bode v tečaj sprejet, bo o tem potom posebnega vabila vsaj en teden pred pričetkom tečaja obveščen. — C. kr. vinarsko nadzorstvo za Kranjsko.

Okrajna hranilnica in posojilnica v Škofji Loki izkazuje sledečo bilanco za dan 31. oktobra t. l.: Aktivna: Blagajna 12.266 K 67 v, posojila 955.788 K 37 v, upravni stroški 4254 K 70 v, inventar 1597 K 90 v, naloženi denar 477.300 K 8 v, prehodni zneski 3370 K 1 v, vrednostne listine 15.875 K, obresti hranilnih vlog 2206 K 59 v, obresti tekočega računa 60 K 13 v, obresti vrednostnih listin 166 K 67 v, davki in pristojbine, plačano 613 K 81 v. Pasiva: Hranilne vloge 1.393.370 K 91 v, deleži 6302 K, vstopnine 66 K, tekoči račun 21.319 K 1 v, davki in pristojbine, neplačano 710 K 22 v, obresti posojil 31.981 K 48 v, obresti deležev 356 K 83 v, zamudne obresti 579 K 29 v, obresti naloženega denarja 2 K, stanje splošnega rezervnega zaklada 18.762 K 16 v, stanje posebnega rezervnega zaklada za kurzne zgube 50 K. — Upravno premoženje 1.473.499 K 93 v, denarni promet 1.895.676 K 75 v.

V mestni klavnicni škofjeloški se je meseca oktobra t. l. zaklalo 111 glav goveje živine, 159 telet, 98 prašičev, 32 ovac, 1 koza in 1 kozliček. Vpeljali pa se je 55 zaklanih prašičev, 13 telet in 1 ovca.

Dobavni razpis. C. in kr. mornarski provijantni urad v Pulju naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da namerava nakupiti razne provijantne predmete, med katerimi so tudi: pšenična in ržena moka, kumena, grah, fižol, močnate jedi (testenine) čebula, svinjaka mast, krompir, kis, vino i. dr. Ponudbe je vložiti čimprej, najkasneje do 30. novembra 1909 pri c. kr. mornarskem provijantnem uradu v Pulju. Tozadevni vpis je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Mestna hranilnica v Kranju. V mesecu oktobru 1909 je 238 strank vložilo 63.814 K 65 vin. 244 strank je dvignilo 69.230 K 46 vin. 7 strankam se je izplačalo posojil 12.900 K — vin. Stanje hranilnih vlog brez kapitalizovanih vlož. obr. 4.537.167 K 90 vin. Stanje hipoteknih posojil 2.954.906 K 84 vin. Stanje občinskih posojil 485.395 K 23 vin. Denarni promet 297.005 K 03 vin.

Mestna hranilnica v Radovljici. V mesecu oktobru 1909 je 312 strank vložilo 71.610 K 99 vin. 268 strank vzdignilo 70.761 K 63 vin. 32 strankam se je izplačalo posojil 83.060 K. Denarni promet 499.806 K 72 vin.

Mestna hranilnica v Kamniku. V mesecu oktobru 1909 je 170 strank vložilo 62.852 K 63 vin. 122 strank vzdignilo 550.83 K 35 vin. 6 strankam se je izplačalo hipoteknih posojil 13.100 K. Stanje hranilnih vlog 1.851.475 K 71 v. Stanje hipoteknih posojil 1.292.453 K 87 vin. Denarni promet 233.416 K 81 vin.

Tedenski sejem v Kranju dne 2. novembra 1909. Prignalo se je — koštrun, 132 glav domače goveje živine, 156 glav bosanske goveje živine, 40 glav goveje živine hrvaške, 9 domačih telet, — hrvaških telet, 31 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, — domačih ovac, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani vol 100 kg 64—68 K, na polovico 100 kg 58—60 K, za pitanje 100 kg 52—54 K, kumerni 100 kg 36—40 K. Pšenica K 13-50, proso K 7-75, rž K 9-50, oves K 8—, ajda K 8—, repno seme K, fižol ribničan K 13—, mandalon K 11-50, koks 14-50, krompir K 1-80 za 50 kg, seme dom. detelje K 65—.

Dopisi.

Is Škofje Loke. Tudi najnevednejši klerikalec v kakem obskurnem kotičku karlovškega predmestja je zdaj lahko prepričan, da je vse resnica, kar smo v zadnjem času napisali v „Gorenjcu“ glede naših občinskih volitev. Kar pa sta pisala duhovniška časopisa „Slovenec“ in „Domoljub“ o nasilstvu, ki smo ga baje mi naprednjaki vganjali pri volitvah, tudi lahko zdaj vsak razsodben človek uvidi, koliko je na tem resnice. No, saj poznamo klerikalce in vemo, da so napisali, da se honetno izrazimo, neresnico o nas naprednjakih zgolj za to, da bi nas pred svetom očrnil in umazal. Toda zdaj pa imajo! Kar so nam klerikalci ob času volitev nametali blata, bodisi v listih, ali v cerkvi in izven cerkve, to vse pada sedaj nazaj na čedne obraze teh poštenjakov! Deželna vlada je izrekla svojo razsodbo in ker je zavrnila nepotrebnih rekurz klerikalcev, je s tem tudi osvedočila, da je naše postopanje pri volitvah bilo vseskozi pravilno in postavno. S tem so se torej klerikalci obsodili. Danes je to gotovo. In zdaj, ko smo tako sijajno odbili napad klerikalcev na našo mestno občino, ki so jo takorekoč že imeli v svojih črnih krempljih, zdaj

prosimo naše somišljenike, da se ponovno spomnijo na ono nesramnost, ki so jo klerikalci napisali v „Slovencu“ od 16. m. m., št. 237, na strani 7 pod naslovom „Odmevi od občinskih volitev v Škofji Loki“. Saj ne nameravamo odgovarjati na vse posamezne budalosti, ker bi morali predaleč segati. Saj je večalimanj znano že vsakomur, ki se je zanimal za našo borbo proti klerikalcem, da so klerikalci v tem „Slovencu“ nanizali toliko bedastoč, kolikor so tu napisali besedi! — Napadli so predvsem našega občepriljubljenega g. sodnika Deva, očitajoč mu, da je on vodil vse volitve in pri tem imel vse polno priganjačev. Mi ne bomo branili g. Deva, vendar naj nam bo dovoljena opazka, ki z benignično lučjo osvetljuje črno rovarjenje klerikalcev proti njim nevščim uradnikom. Zoper g. Deva rohnijo klerikalci kot besni, ker bi mu radi škodovali, ker bi se ga radi iznebili, pa samo zategadelj, ker je pravičen, ker se strogo drži svojih postav in je po zasluženju obsodil par klerikalcev, kakor bi bil obsodil tudi kakega našega somišljenika, ako se mu dokaže krivda! — Napadli so celo vrsto spoštovanih mož in žen, ki se jim niti sanjalo ni, da bi za našo stranko agitirali. — Napadli so g. Lovra Sušnika, kakor da bi se on bogvedi kako poganjal za županski stol. Vsakemu je vendar znano, da to ni res in da je on, kakor so vsi drugi naši člani sedanjega občinskega odbora odločno za to, da se v tem oziru ravno ne vpraša za mnenje župnika Šinkovca. Naši odborniki bodo pri izvolitvi župana gotovo vsi enih misli, potem naj bo župan ta ali oni. Mi smo jih izvolili za mestne odbornike in mi jim tudi zaupamo, da bodo kar najbolj po svoji vesti ravnali pri mestni upravi. To pa je gotovo, da nam za zdaj še ne bo županoval ne Tomažev Pepe, še manj pa „ta svet dohtar“. — Napadli so medicina g. Toneta Jamarja in mu očitali z drznim čelom, da bi on ne bil nikdar napravil matur, da se ni zanj „toliko potezal gospod župnik“. G. Jamar je v „Slovenskem Narodu“ okrcal drznega lažnika, ki je to napisal v „Slovencu“. Zatorej in tudi k temu ne bomo dodali ničesar drugega, kakor to, da je klerikalcem za dosego svojih namenov pač dobro še tako podlo sredstvo! — Napadli so našega živinozdravnika g. Perkota, ki še nobenemu človeku ni skrivil najmanjšega lasu. Povsod, kjer je naš g. živinozdravnik služboval, bodisi na Primorskem ali Kranjskem, se ga duhovniki in posvetnjaki spominjajo z največjim spoštovanjem, povsod vedo, da je vesten in dober živinozdravnik ter jako prijeten družabnik! — Napadli so g. Plantariča, češ, kakor da bi bil on rešil liberalce. Zoper njega so nagrmadili toliko laži in klevet, da se je od same groze stresel klerikalizem ne samo pri nas v Škofji Loki, ampak še daleč naprej. Namen tega gnusnega napada je prozoren. G. Plantarič je mož, ki si bo že vedel iskati zadoščanja. — Napadli so samostanskega organista in mu očitali, da deluje na to, da se naj „cerkve zapro, redovniki izženejo, krščanski nauk vrže iz šol in vpelje civilni zakon“. Moj Bože, koliko dela še čaka tega ubogega, starega moža! Pa vendar mislimo, da to ne bo tako hudo. Šinkovec naj le še nadalje mirno počiva, saj je g. organist izmed vseh še najmanj nevaren človek v Loki. Kdo ne pozna tega pohlevnega, skromnega in v občini kot mravlja delavnega človeka! In ta mož naj bi zdaj naenkrat imel „dve duši“ ter delal take čudeže! Nam se zdi, da je Šinkovec kakor otrok, ki vidi strah tam, kjer ga ni. — Napadli so g. župana Lenčeka ter mu očitali, da je nastopil „ne kot jurist, ampak kot odbornik liberalne stranke“, v „Domoljubu“ pa so se vspeli do trditve, da je „slab jurist“. Seveda Šinkovec, ta svet dohtar in Tomažev Pepe pa so sami najboljši in najučnejši možje, zato so tudi skrpicali v imenu klerikalne stranke pritožbo zoper občinske volitve radi „obilnih nepostavnosti“, katere vse je zagrešil g. notar Lenček. Mi vemo, kak dober teolog je Šinkovec, kak dober medicinec je ta svet dohtar in kak dober zakonski mož je klerikalna korifeja Tomažev Pepe in zato naj bodo le vsi trije lepo tiho ter naj skrbijo, da svoje „znanje“ še izpopolnijo. Ako se bo g. Lenčeku izljubilo, bo morda še vsem tem trem dokazal, da je še vedno boljši jurist, kakor pa so vsi oni v vseh svojih navedenih lastnostih. — In da danes zaključimo naš dopis, naj omenimo, da so poleg drugih tudi še napadli „tajnika liberalne posojilnice“ g. Avg. Nadila. O, ti na duhu uboge klerikalne reve, o, ti na telesu ubogi klerikalni čvekači! Loška inkvizicija je itak nad njim že izrekla svoj anatema. Kolikorkrat so trdili, da morajo tega, od klerikalcev najbolj osovraženega „tajnika liberalne posojilnice“ ne vemo že kako ugonobiti, pa jim vsekup še nič ne pomaga in tudi ne kaže, da bi izvršili svoj sklep! Toda „tajnik liberalne posojilnice“ bo še nadalje brez vseh skrbi, kolikor mu bo le dopuščal prosti čas in kolikor ima zmožnosti, delal za koristi in procvit mesta in za prosveto ljudstva. Na grožnje in na napade klerikalcev se pač ne bo oziral, ker ne pozna strahopetnosti. — Vsakdo pa vidi zdaj, da je vse ono „trdno prepričanje“, ki so ga imeli klerikalci pri vložitvi rekurza, „da bodo volitve v vseh razredih radi obilnih nepostavnosti ovržene“ — splavalo po vodi. Kakor vsak naprednjak tako tudi „tajnik liberalne posojilnice“ ne more drugače, da ne bi

se sladko nasmejal tej gorostasni klerikalni blamaži! — Šinkovčevih žuganj, da ima še mnogo pripravljenega gradiva pa se nič ne bojimo, kajti če on zna kaj napisati, znamo tudi mi. Za danes torej dovolj, ker drugo še pride!

Iz selške delnice. Že nad dva meseca je minulo, odkar je več davkoplačevalcev občine Selca zahtevalo od občinskega urada za razdelitev denarja čistega dohodka občinskega lova. Toda, kakor je razvidno, naš župan spi ter se ne ozira na državne postavbe, oziroma določbo § 8 cesarskega patenta z dne 7. marca 1849 leta, drž. zakon št. 154, ki pravi, da se mora letni čisti dohodek občinam odkazanega lova razdeliti po obsegu zemljiškega posestva med vse zemljiške posestnike, na katerih posestvo občina izvršuje lov. Z našim denarjem bomo napredni davkoplačevalci sami gospodarili in ne pustimo, da bi Čočji, Tomažji ter drugi taki elementje se bahali z našimi kronicami. Kdor noče denarja od lova, naj ga pusti občini, to nas drugi nič ne briga. Sl. c. k. okrajno glavarstvo v Kranju pozivljamo, naj na podlagi državnega zakona odredi, da se bode čisti dohodek od lova za vseh 6 let nemudoma nazaj razdelil med davkoplačevalce. G. župan Smid naj si pa zapomni, da ima pravico samo z lastnim denarjem odločevati, kakor je njemu vse in z denarjem od davkoplačevalcev bomo prizadeti sami odločevali. Če pa mislite, g. župan, da je potrebno denar od lova pustiti občini, storite s svojim deležem tako, a mi, ki se nas od vaše strani samo bliji, nismo tako neumni, da bi vam pustili ponasati se z našim denarjem. Več davkoplačevalcev.

Iz železnikov. Nekdo se v „Domoljubu“ z dne 28. oktobra t. l. izpodtika nad mojo osebo z namenom škodovati moji obrti. Dotičnega dopisnika pozivljamo, naj pride z imenom na dan in naj se ne skriva za grmom imunitete, ker potem mu bodem že dokazal, v koliko je bil opravičen mene napadati. Kar se pa tiče prodaje „Gorenjca“, povem dopisniku, da imam dovoljenje za prodajo vsakovrstnih časopisov od slavne c. kr. deželne vlade in ako mi je porok za razprodajo „Slovenca“ in „Domoljuba“, sem pripravljen tudi ta dva lista vpeljati ravno tako kakor „Gorenjca“, katerega prav lahko vsega razprodam. Dopisniku „Domoljuba“ svetujem, naj n'kar po meni brez poroka ne udriha, ker dokler poštno delam in živim, se ne bojim nikogar in čeprav „Domoljub“ napravi o meni posebno izdajo. Prisiliti se pač ne da!

Karol Dolenc.

Radovljiske novice.

— Osebnosti. V kratkem se poroči c. kr. davčni pristav g. B. Zeleznik z gđc. Pepico Vošnjakovo. Bilo srečno!

— Na praznik vseh svetnikov je bilo kaj zabavno na pokopališču. Mnogobrojno ljudstvo je bilo ta dan na pokopališču, ki je pohitelo na grobove svojih dragih. Opazili smo mnogo grobov prav krasno okrašenih. Oj treh popoldne je zapelo tukajšnje pevsko in bralno društvo „Triglav“ dovršeno pretresljivi žalostinki „Na grobch“ in „Nad zvezdami“. Upamo, da se ohrani ta običaj i nadalje.

— Občinska seja mestnega zastopa se je vršila dne 3. t. m. ob 6. uri zveč r. G. župan pozdravi navzoče, konstatira sklepno t. ter imenuje overavateljema zapisnika odbornika g. L. Fürsagerja in Iv. Šgo. — Prva točka je bilo poročilo, da je darovala mestna hranilnica v mestne namene 6850 K, in sicer omenjamo, da 3000 K za kanalizacijo in 1000 K za vzdrževanje petega razreda na tujajtni ljudski soli. G. župan predlaga, da se zahvali pisмено. — Na to poročila g. župan, da je izstopil iz izvrševalnega odbora za elektrarno, in navaja vzroke za ta svoj izstop, povdarja, da ne more sprejeti zopetne volitve, n'kar se voli mesto njega občinskega odbornika g. T. Šušteršiča. — Iz obširnega letnega proračuna omenjamo le, da ostanje doklade tiste, namreč 46%, in za pregledovalce in poročevalce proračuna se volijo sledeči odborniki gg. V. Resman, T. Šušteršič, Iv. Vurnik in L. Fürsager. O proračunu poročamo podrobneje, ko ga občinski odbor odobri. — Telefonska zveza. Občina Lesce je odklonila prispevek za telefonsko zvezo Bled-Radovljica in vsled tega priporoča c. kr. glavarstvo, da pripeva radovljiska občina ves donosek. Občinski zastop sklene soglasno, da prepusti županstvu vsa zadeva v nadaljnjo proučevanje. — Zanimivo je bilo odsekovo poročilo o kanalizaciji mesta. Odslek odobrava v večini predložene načrte z malimi izpremembami. Kanalizacija bo veljala okroglo do 50.000 K. Ker je pa za nabranih skoro 15.000 K za ta namen, se sklene soglasno, najeti posojilo pod najugodnejšimi pogoji v višini 30.000 K. — Prošnja Jos. J. seta ml. za prepis gostilni črte obrti se priporoča, ravnotako se priporoča premostitev gostilničarske obrti Otona Romanca. — Zavrne se soglasno nekaj pritožb proti odmeri vodovodnih prispevkov in pasjega davka. Pri tej priliki je bil sprejet predlog občinskega odbornika g. L. Fürsagerja, da mora plačati vsak letovištar pasjo tako, ako ima psa nepretrgoma 6 tednov tu. — Ugodi se sledečji nekaterim prošnjam za podporo kakor se tudi reši zadevo glede stopnic pri hiši V. Hudovernika in enega izlivka v Podmestu. — V odsek za pregledavo ceste proti Liscam za klavnic se volijo odbornika gg. R. Kunstelj in T. Šušteršič. — S tem je bil dnevni red rešen.

— Oznanjevalci hude zime so tu. V okolici radovljanskega okraja se je pojavilo nenavadno veliko »krivokljunov«. Ljudje že ne pomnijo dolgo časa, da bi opazovali to redko severno ptico tu pri nas. Ravnotako je bilo opazovati te dni ob Savi mnogo malih ponirkov ali malih severnih potapljalcev. Vsekakor znamenje, da se bliža stroga zima. V tolažbo smrznjenecv pa povemo, da cveto na raznih krajih že telohi in marjetice, a tudi vijolice skušajo premotiti svet. Tudi škinkovec poje svoj »grču«, menda je že čul, da se v Ljubljani oglašajo. — Prav kraska burja razsaja te dni po našem mestu in nekaj kozolcev je že tudi popravila. Ako nas ne varajo vremenska znamenja, je zima s svojo belo obleko pred durmi.

Novice iz Železnikov.

— Poslovna doba tukajšnjega občinskega odbora poteče z 20 dnem t. m. A naš klerikalni župan se bore malo zmeni za ukaz okrajnega glavarstva, da bi ukrenil potrebno za volitev novega odbora. Seveda župnik se boji, da prihodnjega župana ne bo imel tako pod komando, kakor sedanjega. In to je vzrok odlašanja. Županu svetujemo, naj takoj stori svojo dolžnost glede novih volitev, sicer bomo govorili kaj več. Zeleti bi pa bilo, da tudi c. kr. okrajno glavarstvo tu stori svojo dolžnost ter naredi v našem občinskem odboru konec nezakonitim razmeram, katere so mu znane, namreč, da ne bo gospodaril v občini odbor, ki obstoji namesto iz zakonitih 12, iz 9 odbornikov in ima večino 5, reci pet klerikalnih idijotov.

— Štrajnar kot dobrotnik „Sokolu“. Tukajšnjemu „Sokolu“ je izvošček Lenart Klopčič ml. daroval pet kron vsled tega, ker se 17. m. m. Štrajnar ni hotel z njim peljati iz Škofje Loke v Železnike. Hvala!

Is železnikov se nam piše: Kakor se čuje, bo z novemberskim vojaškim advancementom naš župnik Marčič imenovan c. kr. orožniškim nadzornikom za trg Železnike in okolico. Naloga mu bo podpirati stražmojstra Sedeja, da isti čimprej polovi in podavi vse Sokole in Sokolice v Železnikih. Njegov adjutant bo Štrajnar, ki bo obenem opravljal službo detektiva pod okni naprednih gostiln. Obe službi sta „ad honores“, torej brezplačni. V ta namen so se vršila pogajanja dne 28. novembra t. l. v Železnikih. Od merodajne strani se ta vest dementira, kar je vsekakor obžalovati, ker zgoraj imenovana sta se te časti izkazala popolnoma vredna.

Novice iz Škofje Loke.

„Berite le tiste knjige, ki so od škofa potrjene“ — tako je zadnje nedeljo pridigal naš Sinkovec. In res, ta teden se je čitala najnovejša škofova klaforija po vseh gostilnah na glas. Najbolj pa so jo čitale Marijine device. Sedaj, ko so ljubljanski korarji od Sinkovca priporočene knjige zapečatili, pa se vse čudi. Nihče pa ni škofovih knjižic tako vesel, kakor loški čuki ali klaforji, kateri so dobili v osebi škofa sebe vrednega klaforja. Nas zanima izvedeti, katero stvar bo zdaj Sinkovec najbolj zagovarjal v „Slovincu“, ali škofovo ali čukovo. Preiskava zoper čuke se mu je slabo obnesla, kljub temu pa brani te loške nespodobne in priporoča škofove knjige.

V katol. izobraževalnem društvu smo si zadnjič ogledali predstavo. Vse, kar je prišlo na oder, je bilo pijano, govornica sirova, dovtipi rovtarski, tako, da se o tem društvu ne more govoriti o zavodu za izobrazbo, temveč o zavodu za pospeševanje pijanosti in posirovelosti. Društveno vodstvo pa prosimo, naj vendar z odra ne razširja pijančevanja, saj je pijancev itak dovolj v Loki in med hribovci. Prosimo tudi naše mestno županstvo, da poseže vmes, da se vsaj ljudstvo ne bo napeljevalo k pijanosti. Ta sveti dohtar, ki sedi sedaj v odboru, ki je član društva treznosti s sedežem pri Jelovčanki v Stari Loki, bo vendar potrebno ukrenil.

„Laž ima kratke noge“, je zapisal v „Slovincu“ — Sinkovec. To je tudi res in deželna vlada je s potrditvijo volitev tudi potrdila, da se je Sinkovec debelo zlagal, ko je imenoval gosp. župana za slabega jurista in ko je brzojavil, da so liberalci zmagali vsled nasilstev. Žalostno je res, ako celo deželna vlada duhovnega svetnika tako hitro postavlja na laž.

Kaj pravi brošura škofa Antona Bonaventura?

„Gorenjec“ je med vsemi drugimi slovenskimi listi prvi prinesel vest o škofovi brošuri. Ta novica je vzbudila povsod, kjer se je naš list bral, veliko zanimanje, posebno pa na Gorenjskem. Glede vsebine te brošure najdejo čitatelji „Gorenjca“ več v posebno izdani knjižici:

„Kaj pravi brošura škofa Antona Bonaventura.“

Izšel je prvi zvezek, drugi najbrž izide drugi teden. V prvem zvezku razpravlja kritik le vseobče opazke o posebno važnih »naukih« škofa Antona

Bonaventura. Dotični »nauki« so le v svrhu kritike citirani. V drugem zvezku preide kritik na podrobnejšo stvarno razpravo. Knjižica je seveda samo za odrasle! Naroča se v tiskarni v Kranju in pri nekaterih knjigotržcih.

Kar se tiče zgodovine in žalostne usode te škofove brošure, pripomnimo:

Škof svojih »naukov« ni spisal šele sedaj. Svoj rokopis je imel že izgotovljen že o priliki lanske pastoralne konference v Ljubljani. Tu je škof zbranim duhovnikom predložil svoj rokopis v potrjenje. Toda ko so duhovniki slišali te »nauke«, so bili vsi proti temu, da se brošura izda. Pač pa so rekli, da če jo škof že hoče izdati, naj jo primerno popravi in pusti tiskati in izdati, toda le na posamezna župnišča. Po tem nasvetu bi smeli knjižico vporabiti le župniki, kadar pridejo ženini in neveste k izpraševanju, in tudi tukaj bi moral dotični župnik previdno postopati pri poučitvi. Res, škof je takrat ubogal dobri in edino pametni nasvet svojih podložnih duhovnikov. Knjižice ni izdal, pač pa je nekatera »predebela« mesta opilil in omilil z dostojnejšimi izrazi. (Kakšen torej je moral biti šele izvirnik teh »naukov«?) Pri odstavkih, ki se tičejo zakonskega življenja (iz zdravstvenih ozirov) mu je pomagal zdravnik dr. Dolšak, tako vsaj se splošno govori po Ljubljani.

Zato pripravljanje je škof rabil celo leto! In vendar se: Najmanj za sto let naprej prhitro, ali za dva tisoč let nazaj prepočas! In ko je bilo »delo« dokončano, ga je dal, ne da bi bil koga vprašal, v tisk Katoliški tiskarni, ker so mu je najbrže iz slabih izkušenj zdelo, da je tam najprimernejše mesto za izdajo takih »krščanskih naukov.« Tu pa obstojimo! Klerikalci — in njim na čelu kanonik Kalan kot vrhovni šef tiskarne, se namreč sedaj, ko je sramota izšla na dan, delajo kakor bi o tem tisku in izdaji prav nič ne vedeli. Kdo jim naj to verjame! Pripoveduje se, da so brošuro tiskali v 100.000 izvodih; drugi zatrjujejo, da le v 10.000. Recimo, da je le zadnje število pravo, že to zadostuje, da se vsakdo vpraša: Če dobe v katoliški tiskarni škofov original v tako važni vsebini v roke, z naročilom za natis, ali ni več kot jasno, da so se morali vršiti med tiskarno in škofom kot avtorjem tozadnji dogovori glede stroškov pokritja in dobicka? Čisto gotovo! Čisto gotovo pa je tudi, da je moral ravno kanonik Kalan, če že ne on, pa njegov namestnik, poznati škofov rokopis, oziroma vsebino cele brošure. In sedaj, ko se delajo ti gospodje tako nevedne, nad lastnim škofom tako razburjene, jih vprašamo: Gospodje! Vedeli ste, kaj škof namerava izdati. Zakaj se Vam ni zdelo to škofovo delo že takrat — oprostite nam ta, iz lastne Vaše strani izšli izraz — kot »futer za svinje«? Zakaj niste zavrnil rokopisa, pa bi škofu rekli: Tone, Tone! naša tiskarna je katoliška, in s takim futrom ne maramo mazati naših črk, ne papirja! Tega niso storili. Pač pa čujemo izgovore: »gšft je gšft!« A tako! Torej, kjer se gre za »gšft«, tamjenja vsa katoliška morala — v tem slučaju posebej pa se lahko rečemo, tamjenja čut sramežljivosti tudi za katolsko tiskarno! No, ta je pa lepa! Pa tudi vredna, da si jo narodno-napredna stranka zapiše z debelimi črkami — za vse slučaje. Zakaj pa bi mi v politiki ne smeli tudi n. pr. izpremeniti položaj, če čutimo potrebo zato.

Izgovor torej, da odgovorni gospodje v Katoliški tiskarni niso vedeli, kaj škof namerava izdati, je piškav, vsekazinski piškav.

Ne le, da bi tega ne bili vedeli! Ampak vedeli so še veliko več in k sedanjim sramoti pripomogli še veliko več, kakor je škof nameraval. Kajti ne le: da so prevzeli rokopis z veseljem v tisk, ampak ali so še en korak dalje, globokeje dol v blato. Sklenili so: Naredimo dobro kupčijo zase! Dajmo brošuro v zalogo in prodajmo našemu podjetju: Katoliški bukvarni. Vraga! Cela zgodovina brošure se giblje po katoliško! Katoliški škof jo je spisal, katoliški duhovniki so jo odsvetovali za širo razprodajo. Katoliški škof jo je nanovo »opilil in omilil«, (o, omiljeno pa že tako!) Katoliški škof jo je izročil katoliški tiskarni in tisk, katoliška tiskarna jo je izročila katoliški knjigarni v čem najsiro razprodajo... in — čujete kaj takega! Katoliška knjigarna jo je razprodajala po 30 vinarjev za to dobro, verno katoliško ljudstvo! Ali pri ti zadnji katoliški instanci šele se je izvršil velik — čudež. Katoliško ljudstvo je izreklo nad svojim katoliškim škofom iz globočine sramu užaljene duše svojo, in sicer tako ostro obsodbo, kakor jo nobeden katoliški duhovnik v najhujših časih verskih zmot ni mogel izreči nad brezverci, nad sovražniki katoliške vere!

In šele tedaj, ko so klerikalci čuli to obsodbo iz ust, iz dna užaljene duše katoliškega ljudstva, so morali uvideti, da je tudi zanje najbolje, če zadržijo v eminitni rog. Pa naredili so se kot farizeji, in konečno smo doživeli drugi čudež, da so ravno ti farizeji naposled najhujše trobili in nad svojim škofom vpili: Krizaj ga! Krizaj ga! Pa pretiravati nikar! Je namreč res, da je bilo veliko višjih duhovnikov, ki o tej izdaji niso vedeli prav ničesar. Zato jim v tem oziru vsa čast, da so se vpri škofu, pa so odločno rekli: Ne! To se je zgodilo v terek, torej po treh dneh nesrečnega poroda. In tako je nameravanemu dobremu »gšftu« za petami sledila kazen za greh: Sramota, slijasko!

Naval občinstva na nakup te brošure je bil velikanek tudi pri drugih knjigarnah. Ko je ka-

pitelj ustavil prodajo v katoliški knjigarni, je bilo že prepozno. Bi bilo prav vseeno, mogoče celo boljše, da bi se to ne zgodilo. Ker s tem je ravno kapitelj opozoril najsiro mase ljudstva, da mora biti res kaj posebnega v tej knjižici. Kar jih je zunaj, romajo iz rok v roke; za izposojilo samo se plačujejo kronice, če pa jo kdo podari, vrne se mu ta dar že z 10 kronami. Če so že začeli, naj bi bili pustili »gšft« naprej. Dva, tri dni bi bilo malo več slabih dovtipov, razburjeno morje zani-manja pa bi se poleglo.

Ne ta brošura in ne t Anton Bonaventura, vsega tega krivi so tisti, ki so budalastim brošure zaradi »gšfta« na široko odprli vrata v javnosti! Zdaj seveda, ko se je ta strup iz Ljubljane že razlil sirom cele Avstrije, ne pomaga nič zapirati vrat, ampak strup se uníči le s protistrupom. In to je le: javna stvarna kritika. In le to bodi namen kritiki: »Kaj pravi brošura škofa Antona Bonaventura!«

Ali ste že naročili ravnekar izšli

I. zvezek:

Samo za odrasle!

Kaj pravi brošura škofa Antona Bonaventura?

Kritična razprava.

Spisal Anonymus.

Naroča se v tiskarni v Kranju in po nekaterih knjigotržnicah.

Zgodovinski in slovestveni pregled za prih teden:

7. novembra. — 1307. Prisega Švcarjev v Rutliju. — 1669. * Pirenejski mir. — 1750. * Pesnik Leopold grof Stolberg. — 1786. * Pesnik pater Janez Damascen Dev. — 1810. * Pesnik Fric Reuter. — 1899. t Pisatelj dr. Janko Pakj v Ljubljani.

8. novembra. — 1519. Korteov vohod v glavno mesto Meksiko. — 1620. Bitka na Beli gori; poraz Friderika s Pfalce, njegov beg v Haag; pričetek protireformacije. — 1674. t Angleški pesnik John Milton. — 1773. t General pl. Seydlitz, znan iz avstrijsko-pruskih bojev pod Marijo Terezijo. — 1817. * Pesnik in pisatelj Davorin Trstenjak v Krajevcih na Stajerskem.

9. novembra. — 1626. Zgornjeavstrijska kmečka vojna, poražena pri Elterdingu. — 1799. Napoleon strmoglavil direktorij v Parizu. — 1818. * Ruski romanopisec Ivan Sergijevič Turgenjev. — 1825. * B. v. škranjski deželni predsednik Andrej baron Winkler. * Pri Nemcih poleg Gorice. — 1827. * Pisatelj Andrej Praprotnik v Podbrezjah.

10. novembra. — 1433. * Martin Luter v Eisleben. — 1759. * Pesnik Friderik Schiller v Marbachu. — 1810. * Nabožni pisatelj dr. Simon Klančnik v Kranju. — 1819. * Mecen Žiga baron Cojz v Ljubljani. — 1835. * Skladatelj Davorin Jenko v Dvorjah pri Cerkljah. — 1857. t Pisatelj Jožef Polkhar v Ljubljani. — 1857. Pisatelj Jurij Zupan v Ljubljani. — 1859. Avstrija in Francoska skleneta mir v Curihu na Švicarskem. — 1827. * Slikar France Dobnikar v Topolu. — 1888. t Pisatelj in nabiratelj narodnega blaga Jakob Volčič v Zareču pri Pazinu.

11. novembra. — 1472. Ladislava Postuma okličejo na Dunaju za ogrskega in češkega kralja ter za avstrijskega vojvodo. — 1631. Švedski kralj Gustav Adolf zasede Prago. — 1700. Filipa Anžuvina p oglase v Parizu za španskega kralja. — 1813. Mesto Draždani se vda. — 1821. * Ruski romanopisec Fedor M. Dostojevski. — 1883. t Pesnik Jožef Novak v Kočevju. — 1884. t Naravoslovec Alfred Brhm.

12. novembra. — 1805. Vohod Napoleona I. in njegove vojne na Dunaj. — 1840. * Pisatelj Gorenjec Lavoslav Podgoričan v Podgori pri St. Ruprtu na Dolenjskem. — 1859. * Francoski socialni pisatelj C. V. Collins. — 1869. t Slikar Overbeck. — 1892. t Vojaske pisatelj Andrej Komel pl. Sočeban v Gracu.

13. novembra. — 1560. * Protireformator škof Tomaž Hren v Ljubljani. — 1782. * Esaias Tegnér, škof in švedski pesnik. — 1818. * Pisatelj in politik Andrej Einspieler v Svecih v Rožu. — 1858. * Vseučiliški profesor dr. France Celestina n. Klenku pri Vačah. — 1862. t Pesnik Ludovik Unland v Tubingu. — 1874. * Pisatelj dr. Evgen Lampe v Melku. — 1885. Srbija napove Bulgariji vojno.

Godovi prihodnjega tedna:

7. Stislav, Zdenka, Zdenek; 8. Bogomir, Kažimir, Živka; 9. Božidar, Rusmir, Sebišlav; 10. Andrej, Vekemir; 11. Martin, škof, Braslav; 12. Martin, p., Vekoslav, Milutin; 13. Stanislav, sp., Gorislav, Nevenka, Kostka.

Sejmi prih. teden na Gorenjskem:

8. v Kranju, 11. v Moravčah, St. Gotthardu, v Srednji vasi v Bohinju.

V Kranju, dne 30. oktobra 1909.

Državnozbornski odseki. Tarifi južne železnice. Dunaj, 6. novembra. Železniški pododsek je sprejel resolucijo, ki obžaluje nameravano zvišanje tarifov južne železnice za 7 odstotkov izreka upanje, da bodo zadostno varovane industrije, ki so odvisne od južne železnice in poziva vlado najodločneje, da na noben način ne dovolji zvišanja tarifov za živila.

Železniška zveza z Dalmacijo. Dunaj, 6. novembra. Poslanec Vuković vloži nujen predlog, ki poziva vlado, naj toliko časa ne dovoli nobenega zvišanja tarifov na šopronj-oderberski železnici, dokler ogrska vlada ne izvrši na Hrvatskem zveze z Dalmacijo, za katero se je zavezala v pogodbi.

Ogrska kriza. Budimpešta, 5. novembra. Razpor med Justhom in Košutom je postal nepremostljiv. Današnji ministrski svet je imel edin vspeh, da pojde Wekerle zopet na Dunaj cesarju poročat in prosit za izraz njegovega imenja.

Protislovanski zakoni nemških deželni. Jbo-
rov — sankcionirani. Zakoni, ki so jih sklenili do-
lenje- in gorajeavstrijski, solnograški in predarberški
deželni zbor in s katerimi se določa nemščino kot
edini učni jezik na ljudskih, meščanskih in srednjih
šolah ter obenem kot edini uradni in poslovni
jezik avtonomnih oblasti, je cesar potrdil.

VABILO na **SHOD** narodno-napredne stranke

ki se vrši

v nedeljo, dne 7. novembra 1909 ob pol
11. uri dopoldne v čitalnični dvorani Dru-
štvenega doma v Kamniku.

Poročata dež. posl. dr. Ivan Tavčar iz Ljub-
ljane in dež. posl. dr. J. Vilfan iz Radovljice.

Somišljeniki! Udeležite se polnoštevilno
tega važnega shoda!

Novičar.

Lovski zakon, eden tistih zakonov, ki je bil
zvarjen le v slepilo ljudstva, določa pogojno smrt
zajcem. Res je, da zajec napravi precejšnjo škodo
na sadnem drevju, vsled česar ga sadjerejec so-
vraži iz dna svoje duše. Obratno je pa zopet
vpoštevati, da bi naši lovi brez zajca ne imeli
posebne vrednosti, kar bi bilo zopet na škodo
občinskim blagajnam, ki prejemale lepe dohodke
na lovskih zakupninah, tako n. pr. v našem okraju
čez 15.000 kron! Klerikalci so zajca vedno upo-
rabljali kot agitacijsko sredstvo zoper prejšnje
večine in skozi leta in leta je bil klerikalnih po-
slancev „ceterum censeo“, da zajčji rod treba
iztrebiti do zadnjega zajčka. Sedanja klerikalna
večina v kranjskem deželnem zboru je seveda
po svojem globokem političnem prepričanju tudi
zakleta sovražnica dolgotrpe živalice, obenem pa
na skrivnem ljubiteljica slastne zajčje pečenke.
Ker „ex offio“ mora preganjati zajca, a vendar ne
bi rada pogrešala njegove pečenke, je sprejela v
lovski zakon salomonsko modro določbo, da se
zajec izloči iz vrste lovne živali, da ga vsakdo
sme ubiti in magari kosmatega snesti — če v
to privoli dotična občina. Občine naj tedaj od-
ločujejo, če naj bo zajec prost ali ne. Seveda leži
na dlani, da bodo občine, katerim to veliko nese,
ščitile zajca. In tako bo pomagano vsem: poma-
gano bo klerikalcem in liberalcem, ki se bodo
še naprej delektirali na zajčji omaki, pomagano
bo občinam, ki bodo vleklo lovsko zakupnino,
pomagano bo zajcu, ki se bo še naprej veselil v
kranjski deželi svojega življenja ter glodal jablane,
in pomagano bo konečno tudi našemu kmetu,
kajti sedaj ima vsaj črno na belem, da sme po-
bijati zajca, kjer hoče in kjer more — seveda,
če mu bo v to privolila občina! Sicer pa dičijo
lovski zakon še druge kuriozne naredbe, vsled
katerih nikdar ne bo sankcioniran.

Opozarjamo na predstavo »Mlinar in nje-
gova hči«, ki jo priredi »Dramatični odsek« Nar.
čitalnice v Kranju danes zvečer v čitalnični dvo-
rani ob pol 9. uri zvečer. Vloge so v dobrih rokah
in je pričakovati dovršene predstave. Vstopnice so
za vsako igro v predprodaji v trgovini g. Ferd.
Sajovica. Igra se ponavlja jutri, v nedeljo, po-
poldne ob 5. uri kot ljudska predstava.

Plesne vaje tel. društva »Sokol«, spojene s
podružnico trg. društva »Merkur«, se vrše vsak čet-
rtek zvečer ob pol 9. uri. Prihodnji četrtek se začne
s česko »Besedo«. Opozarjamo na plesne vaje ter
vabimo obenem na prav obilno udeležbo.

Zveza slovenskih pevskih društev je lansko
leto ob grobu narodnih mučnikov častno vršila
svojo narodno dolžnost. Letos pa je na vseobče
presenečenje — umrla, le ne vemo še, ali že dru-
štvo samo, ali le njega narodna dolžnost.

Kje in kako naši slavni možje — pokopani
leže? Na pokopališču v Ljubljani, Kranju, Novem
mestu in gotovo tudi še drugod po Kranjskem
imamo Slovenci pokopanih mnogo naših slavnih
mož. Na malih pokopališčih kmalu najdeš, kje in
kako so pokopani naši slavni možje, n. pr. Prešern,
Jenko, Trdina i. t. d. Toda Ljubljana ima sedaj
dva pokopališča, eno večje ko drugo. Isči, kje ta
in oni leži. Nekateri grobovi so popolnoma zane-
marjeni, zapuščeni, skoro nepoznati. Slovensko pisa-
teljsko društvo in vrhovni četovodje slovenskega
naroda naj bi se malo pobrigali: Kje in kako naši
slavni možje — pokopani leže.

Gorenjci, na dalmatinsko umetniško razstavo
v Ljubljano! Dne 8. t. m. se je v Jakopičevem
paviljonu v Latermanovem drevoredu slovesno
otvorila razstava hrvatskega umetniškega društva
»Medulic«. Razen treh Hrvatov so na ti razstavi
zastopani le dalmatinski umetniki, in sicer vsa

skupaj z blizu 190 različnimi slikarskimi in kiparskimi
predmeti. Vsak izmed njih, drug lepsi kot drugi.
Nekaj tako ljubko prijaznega, vedrega, jasnega, pri-
vlačnega, prikupljivega, skratka: kakor nalašč za
naše oko in okus ustvarjenega, to je kar povprek
rečeno, splošen značaj te razstave. Posebno, oh,
te ženske slike, iz čopiča mojstra Bukovaca! Oglejte
si jih, pa mislite, da imate živ model, še bolje:
original pred seboj. Ne verjamete? No, pa pojdite
in se prepričajte sami. Razstava je vsak dan od-
prta, vstop cen, tedaj, Gorenjci! kar na dalmatinsko
umetniško razstavo v Ljubljano!

Ljubljanski škof pre-ali odstavljen. Usoda
brošure ljubljanskega škofa bo tudi usoda njego-
vega nadaljnega pastirevanja v naši deželi. O tej
njegovi usodi se vrše že tajna posvetovanja na vseh
pristojnih mestih. Gre se za vprašanje, ali se ga
odstavi, ali le kam drugam prestavi; najbrže se
slednje ukrene. Gotovo pa je, da je škof za našo
kranjsko deželo postal nemogoč. Tudi on sam si
želi, da se čim prej z rdečo brošuro vred umakne
z bele Ljubljane. Mu radi verjamemo. Le ne vemo,
kako bo z računom zaveženega škofovega gospo-
darstva. Navsezadnje pa ta račun tudi ne bo nič
boljši, če se nekaj stoletij ostane na Kranjskem.
Ampak slabši, veliko slabši pa bo, čimdalje bi ga
še pustili tako dalje računati in take krščanske
naute dajati: ženinom in nevestam!

Na grobu narodnih mučnikov. Na praznik
Vseh Svetih se je kar trilo na tisoče občinstva pri
grobu naših narodnih mučnikov. Ljubljanski Šo-
kol je vršil ob grobu častno stražo. Pevska dru-
štva »Slavec« in »Zvon« pa sta pela več ganljivih
zagrobnic, ki so mu marsikomu izvale solze v
mokrih očesih. Je pa bilo tudi pravo razpoloženje
zato. Kroginkrog poljana mrtvih in še dalje okol-
inokoli velika poljana mrtve narave, a zgoraj nad
smrtjo nebo jesensko, preoblečeno v žalujoče za-
vese solzečih oblakov, Adamič in Lunder! Bog
Vama daj, živati nebeski raj!

V Kranju so v nedeljo, dne 31. oktobra po-
ložili k večnemu počitku blago slovensko ženo
Heleno Kokalj, posestnikovo vdovo. O njeni pri-
ljubljenosti je pričal pogreb, ki so se ga udeležili
vsi sloji kranjskega prebivalstva. Pokojnica je bila
mati odličnega našega somišljenika dr. Alojzija Ko-
kalja, odvetnika v Ljubljani. Kakor njega, vzgojila
je tudi vse svoje otroke v strogo narodnem duhu.
Trajen spomin vrli slovenski ženi, cenjeni rodbini
pa iskreno sožalje.

Ali se bo hotel »Union« res poizganiti? Že
več kot mesec dni osrečujejo ogrski cigani prostore
»Uniona« s svojo cigansko godbo. Saj ni tako na-
pačna ta godba, sila privlačna moč ima v sebi, o
tem so ljubljanski »zavedni narodnjaki« iz lastnih
izkušenj prepričani. Ampak vse, kar je prav, in
kar je preveč dobro, že ni več dobro. Či ima kle-
rikalni podjetnik Kobi in njegov najemnik Bračić
posebno dopadajenje prvič nad cigani in drugič nad
Ogri v naši slovenski beli Ljubljani, zakaj pa ne,
kar stalno jih naj angažirala, raje namreč. Toda,
če mislita svoje podjetje »Union« vzdržati vsaj na
nevtralni visini, to se pravi, če računata na obisk
kavarne in restavracije tudi na goste iz slovenskih
krogov (naši »narodnjaki« so tudi brez tega računa
sami še preveč radi tam), potem v teh prostorih za
ograde cigane ne more, ne sme biti več prostora,
če že med tem niso pobrali svoja kopita.

Iz Škofje Loke nam pišejo! Tako umetniško-
fi tega koncerta, kakor je zadnjo soboto vršel skozi našo
dvorano, se nismo doživeli v naši čitalnici. Veselje,
ljubezen, pomlad, najvšečnejša čutila so izvirala
iz srca proizvajajočih in naša veselo pot v srca po-

sluševalcev. Vsem, ki imajo ljubezen do umetnosti,
bo večnem spominu ta pertra spored s svojimi umet-
niško navdahnjenimi mečmi in milino naših narod-
nih pesmic. Kdaj se je v naši čitalnici razlegal tako
izšolan glas, kdaj se je slisala tako gorko občutena
interpretacija, kakor smo je čuli iz srebrnega grla
in toplega srca gospe Anice Pirnatove? Bilo je vri-
skanje vesele duše, globoki patos strtega srca, vse
pristno, plemenito, zajeto iz dna srca, iz koprnjenja,
kakršno si je zamislil skladatelj. V divjem skoku
nam je opisoval briljantno vodeni lok gospe dr.
Zakrajškove strastni Bolero, zmago espadorov,
mekhi vijolini je izvalil najslajše vzdihne ljubezni in
koprnjenja. Bilo je veselje občudovati umetnost teh
pravih umetnic. Novoustanovljeni salonski orkester
se je zelo pohvalno vpeljal in navdusil posebno te-
daj, ko je korakal pod vodstvom vijolinistinje in
v spremstvu njene lepe sestrice. Koncerti se ne
smejo pri nas ob sobotah prirejati, to si naj vod-
stvo čitalnice po zadnji izkušnji zapiše v svoj za-
pisnik.

Lov občine Železniki se bode dne 27. no-
vembra t. l. ob 11. uri dopoldne na uradnem dnevu
v občinski pisarni v Škofji Loki poteka javne dražbe
oddal v zakup za dobo od 1. decembra 1909 do
30. novembra 1914. Zakupni in dražbeni pogoji se
morejo vpogledati ob navadnih uradnih urah pri
c. kr. okrajnem glavarstvu v Kranju.

Epilepsija in nje odpravljanje je bila po-
seben predmet natančnih in velevažnih obravnav
mednarodnega zdravniškega kongresa v Budapešti.
Kako dalekosežen pomen se pripisuje temu pred-
metu, izhaja odtod, da se je za odvrčanje epilep-
sije konstituirala mednarodna liga, katere centrala
je Budapešta. Budapeštanski specialni zdravnik
dr. Aleksander B. Szabo se že več let z uspehom
trudi, da bi raziskal problem zdravljenja epilepsije
in svoj že preizkušeni zdravilni način trpečim na-
pravi dostopen s tem, da na vprašanja epileptičnih
bolnikom radovoljno daje pojasnila.

Našim rodbinam priporočamo
Kolinsko cikorijo!

Ustreljeni divji zajci

se dobi vsak dan pri 268 3-1

Josip Fuso
stavbeniku v Kranju.

Trgovskega pomočnika

prvo moč 2-2

išče večja trgovina v špecerijakim blagom in
deželnimi pridelki v Kranju.

Plača po dogovoru. * * Vstop takojšnjl.
Več se izve v upravištvu „Gorenjca“.

Prostovoljna prodaja zemljišč.

Na predlog gosp. Antona Gabra iz Škofje Loke hiš. št. 14 prodala se bodo vsa
njegova zemljišča (Finfarjevo posestvo), to je vložek št. 20, 21, 22, 268 in 339 kat.
obč. Škofja Loka, št. 77, kat. obč. Sopotnica, št. 61, kat. obč. Puštal, št. 108, kat. obč.
Suha in št. 193, kat. obč. Jodešice, na

javni nadrobni prostovoljni dražbi.

Posestvo obstoji iz hiš št. 14 in 15 v mestu in št. 13 na Studencu z žago, mlinom
in fužino, iz pristave v Karlovcu, iz travnikov, njiv in gozdov.

Vodna moč na jezu je konstantna, ima okrog 100 konjskih sil in bi se lahko
dala izrabljati tudi za kako električno napravo.

Dražba se odredi

na dan 11. novembra t. l.

in se bo pričela točno ob 9. uri dopoldne v notarski pisarni v
Škofji Loki, ter se bo razun pri gozdih, če se bo izkazala potreba, nadaljevala na
licu mesta.

Izklicna cena za posamezne predmete je razvidna iz dražbenih pogojev, ki so vsa-
komur na ogled v navedeni notarski pisarni.

Prodajalec si pridrži pravico skozi tri dni prodajo odobriti ali ne.

Vsak dražitelj ima pred ponudbo položiti 10% izklicne cene kot varščino. Prvo
polovico kupnine je plačati v 14 dneh, drugo s 5% obresti pa v treh mesecih.

Zemljiškoknjžno zavarovanam upnikom ostanejo njih pravice ohranjene ne glede
na prodajo.

V ŠKOFJI LOKI, dne 29. oktobra 1909.

Niko Lenček
c. kr. notar kot sodni komisar.

Slovenci!

Frano Omersa v Kranju prodaja dobro in po ceni železno in spedejsko blago, vilite kotle Maria Zell, orodje za obrt, gospodinjstvo in kmetijstvo, sveže seme, travnate, detelje, lucerne in domače.

Zelo prijazno meblovana

soba

se odda 2 gospodoma z dobro hrano

Kje? pove upravnistvo «Gorenjca».

261 9—1

Ako kašljate

ali težko soplete (astma), poskusite

slavonski želiščni sok

iz orlove lekarne v Pakracu.

Z izbornim učinkom istega boste gotovo zaželo. Tudi otroci ga vzamejo radi, ker ima prijeten okus. Ako boleate na

želodčnih boleznih

ali na boleznih na črevih, potem zahtevajte v lekarnah znamenito znane

pakraške želodčne kapljice

in iznebili se boste kmalu bolezni.

Cena: 1 steklenica slov. želiščnega soka K 1 20, 1 tucat pakraških želodčnih kapljic „500

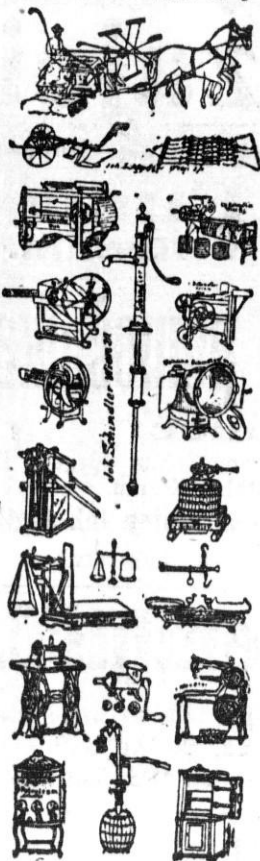
Kdor si teh ne more nabaviti v svojem stanovališču, naj isto naroči iz centrale

Lekarna «pri zlatem orlu» v Pakracu.

Po pošti se ne pošilja izpod 2 steklenic. 257 13—2

Ivan Schindler, Dunaj

III./1. pošilja že veliko let dobro znane stroje vsake vrste za poljedelske in obrtne potrebe, kot:

mlne za sadje in grozdje, stiskalnice za sadje in grozdje, škropilnice za trnje, poljska orodja, mlatilnice, v. tle, trijerje, čistilnice za žito, luštilnice za koruzo, slamo-reznice, stroje za rezanje repe, stiskalnice za seno, mlino za golanje, kotle za kuhanje klate, sesalke za vodnjake, sesalke za gnojnice, železne cevi, vodovode i. t. d.

Od sedaj vsakomur po zopet zdatno znižanih cenah: ravnotako vse priprave za kletarstvo, sesalke za vino, medene pipe, gumijevе ploče, konopljene in gumijevе cevi, priprave za točenje piva, skrinje za led, priprave za izdelovanje sodavode in penetih se vin, stroje za sladoled, mlino za kavo, di-avo i. t. d., stroje za delanje klobas, tehtnice na drog, namizne tehtnice, stebarske tehtnice, decimalne tehtnice, tehtnice za živino, železno pohištvo, železne blagajne, šivalne stroje vseh sestavov, stroje in orodja za ključničarje, kovače, kleparje, sedlarje, pleskarje, vse pod dolgotrajnim jamstvom po najugodnejših plačilnih pogojih, tudi na obroke. Ceniki z več kot 400 slikami brezplačno in franko. Dopisuje se tudi v slovenskem jeziku. Prekupcem in agentom posebne prednosti!

Piše naj se naravnost: 94 20—20

Ivan Schindler, Dunaj III./1. Erdbergstrasse 12.

Od c. kr. namestništva oblastveno dovoljeni urad za revizijo in reklamacijo tovarnih listin vseh vrst in pisarna za poizvedbo tarifov

L. Jandl
Trst

prevzame brezplačno revizijo vseh tovarnih listin proti 30% deležu najdenih diferenc.

Dopostžite nam torej takoj franko vaše tovarne listine letošnjega leta in v treh dneh dobite poročilo o rezultatu revizije.

14 52—48

Kupujte in zahtevajte le najboljše čistilo (krema) za čevlje in usnje v prid

255 —2

katero se dobi vedno le v trgovini

družbi sv. Cirila in Metoda

J. Kušlan v Kranju.

Naznanilo in zahvala.

Potrtega srca naznanjam v svojem imenu in v imenu svoje žene in otrok, svojih sester Marijanice Podrekar in Anice Omersa, svojega polbrata Ivana Kokalja in svoje polsestre Franciške Šilbar in v imenu vseh nečakov vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretresljivo vest, da je naša iskreno ljubljena mati in stara mati

Helena Kokalj

posestnikova vdova v Kranju

po dolgi in mučni bolezni, 30. oktobra po 12. uri opoldne, prevadena s svetotajstvi za umirajoče v 72. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb blagopokojnice se je vršil 31. oktobra ob 1/4 5. uro popoldne iz hiše žalosti na pokopališče v Kranju

Sočasno bodi vsem onim, ki so nepozabljeno pokojnico tolažili in negovali v njeni težki bolezni, jo spremili k večnemu počitku ali na katerikoli način izrazili svoje sožalje, tem potom izrečena

najsrčnejša zahvala.

Prosi se tihega sožalja!

252

V KRANJU, dne 2. novembra 1909.

Dr. ALOJZIJ KOKALJ, odvetnik v Ljubljani.

Brez vsakega posebnega obvestila.

Priložnostni nakup.

Umetni mlin. • • Žaga. • • Kovačnica.

Mlin je sezidan po najnovejšem sistemu, jako dobro opravljen, brez konkurence in ima dela v izobilju. Žaga je opremljena s cirkularnimi in drugimi žagami. Kovačnica ima vse orodje in stroje. Zraven spadajo tudi travniki, njive in vrtovi.

Prodase jako vredno radi rodbinskih razmer.

Vpraša naj se pri

251 20—3

Josipu Kremser, posestniku umetnega mlina, Lavamünd, Lavantinska dolina, Koroško. — Dopise se prosi v nemškem jeziku.

Domače podjetje.

Ustanovljeno 1874.

Marija Klander, Kranj

Prva gorenjska izdelovalnica
slaščic in finega peciva

Udano podpisana si dovoljujem slavno občinstvo in gg. trgovce najuljudneje obvestiti, da sem svojo zgorej označeno

slaščičarsko obrt

povsem preuredila in izdatno povečala.

Tekom 35 letne dobe njenega obstanka sem si pridobila toliko zkušenj v tej stroki, da mi je danes omogočeno svojim cenjenim odemalcem s tozadevnimi izdelki vsestransko ustrezati in sicer brez konkurence, tako glede kakovosti kakor glede količin.

Opozarjamo posebno na to, da uporabljam pri svojih izdelkih le pristne jajčje in sladkorne snovi brez vsakih primesti tako, da so issi ne samo zelo okusni, temveč tudi lahko prebavljivi.

Da imam res fino ter sveže blago v svoji zalogi, svedočijo številna priznalna pisma.

Tozadevni cenik se vpošlje na zahtevo zastoj in pošlino prosto.

Marija Klander.

248 6—4

V Newyork
se Canado
Juž. Ameriko

Odhod iz Ljubljane vsak torek.

Pozor!! 211 52-9

Samo 6 dni

vozijo francoski brzoparniki La Provence, La Savoie, La Lorraine in La Touraine iz Havre v Newyork. — Najkrajša črta. —

Veljajne vozne listke in brezplačna pojasnila daje konc. potovalna pisarna

Ed. Šmarda, Ljubljana

Dunajska c. 18, nasproti znane gostilne „pri Figovcu“.

Električna gonilna sila.

Tovarna oljnatih barv, lak in firneža

Brata Eberl

črkoslikarja, lakirarja, stavbena in pohištvena pleskarja

Ljubljana Miklošičeve ulice 6, nasproti hot. „Union“

Ustanovljeno 1842. Telefon 154.

52-9

Zlate svetlinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Naboljše kosmetično
zobočistilno
sredstvo

Seydlin

Jzdelovatelj
O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Na debelo in drobno!

Anton Adamič

velezaloga galanterijskega,
norimberškega, modnega
blaga in igrač

KRANJ :: Glavni trg.

Važno za Miklavža in božično drevo!

Nad 5000 raznih igrač in božičnih
daril od najcenejše do naj-
finejše vrste.

Uljudno naznanjam slavnemu občinstvu, da
imam letos velikansko zalogo igrač in daril za
Miklavža in božič radi obilega direktnega nakupa
mi je mogoče slavno občinstvo postreči po jako
ugodnih cenah in brez konkurence, kakor še ni
bilo dosedaj. 242 13-6

Posebni oddelek in razstava igrač v
I. nadstropju je vsakemu brez ob-
veznosti nakupa pripravljeno v pri-
jazen pogled in prepričanje o cenah.

Velika izber daril za odrasle, božičnih
razlednic, okrasov za drevo, koledarjev
in pralik.

Glinaste peči 138 52-20

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi
kipe, vaze in druge glinaste izdelke v
vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Drelse

prva in največja tovarna peči in
glinastih izdelkov v Ljubljani.

Sivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 10 52-10

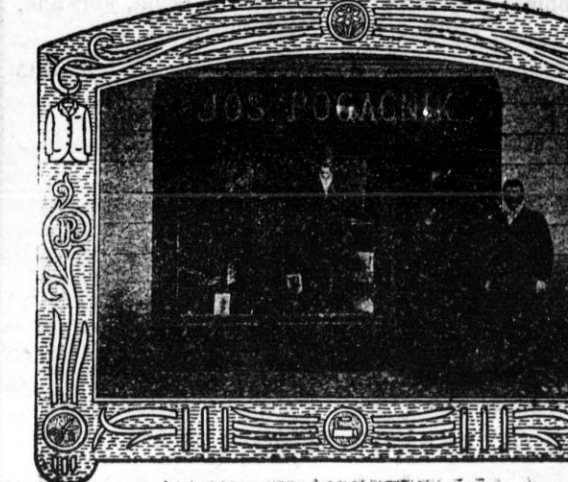
Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Darila.
Odber dijaške kuhinje v Kranju je prejel od
7. t. m. sledeče darove in prispevke: Kazenska poravnava
Ana Homan—Marijana Krmelj 5 K (po dr. Počku iz Ljub-
ljane), sodni svetnik Iv. Pogačnik v Kranju letni prispevek
20 K, dr. Val. Štempihar v spomin pok. K. Puppo 6 K, dr. Jos.
Kušar iz kaz. poravnave Kole Bertič 5 K, Iv. Kokalj, c. kr. ca-
rinski revident v Trstu 20 K, ker se ni mogel radi bolezni
udeležiti pogreba svoje preminule spoštovane maehe Helene
Kokalj, meščani za več mesecev skupaj 378 K in prof. kolegij
za november 6 K. Gospa Josipina Puppo v spomin na svo-
jega umrlega soproga K. Puppo 200 K in dr. Val. Štempihar z
kaz. zad. Danič-Pelko 10 K. — Vsem darovalcem iskrena hvala!

Najboljši češki nakupni vir.

Ceno posteljne perje.

1 kg sivega puljenega 2 K, bolj-
šega 2 K 40 h; polbeloga 2 K 80 h;
belega 4 K; belega, puhanega 5 K
10 h; 1 kg velefinega, snežnobel-
lega puljenega 6 K 40 h, 8 K;
1 kg puha, sivega 6 K, 7 K; be-
lega, finega 10 K; najfinejši prni
puh 12 K. Kdor vzame 5 kg, dobi franko.

Izgotovljene postelje

iz gostonitega, rdečega, modrega, belega ali rmenega nan-
kinga, pernice, 180 cm dolga, 116 cm široka, v dvema zglat-
nikoma, vsak 80 cm dolg, 58 cm širok, napolnjen z novim,
sivim, jako stanovitnim puhaštim posteljinim perjem 16 K;
napolnjen 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K,
14 K, 16 K; zglavnice 3 K, 3 K 50 h, 4 K. Razpošiljanje po
povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je vzeti nazaj ali
zamenjati franko. Za neugajajoče se povrne denar.

S. Benisch, Deschenitz št. 758, Češki les
(Böhmerwald). — Ceniki zastoj in franko. 224 15-10

Josip Pogačnik

krojaški mojster v Radovljici

priporoča cenjenemu občinstvu

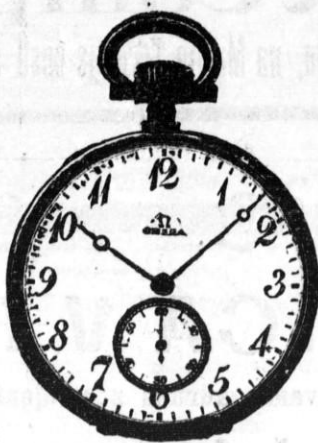
svojo delavnico v izdelovanje vseh vrst
oblek za gospode, uradniških uniform,
salonskih, turistovskih in loyskih oblek
ter ogrinjal.

Vedno bogata zaloga angleškega, francoskega
in brnskega sukna. — Naročila se izvršujejo
po najnovejšem kroju točno in ceno ter se
sprejemajo popravila.

Specijalist v izdelovanju (frakov in salonskih suken).

Zajamčena je vestna izvršitev naročenega dela na-
tančno po meri in izbranem kroju ter po želji na-
ročnika. — Kdor si želi nabaviti elegantne, fine,
obenem trpežne in vsem zahtevam ustrezajoče obleke,
naroči si jih naj pri tej tvrdki in postal bo stalen
naročnik. 86 52-85

209 52-11

Največja trgovina na Gorenjskem.

Rudolf Rus

urar v Kranju

poleg lekarne.

Velika zaloga vsakovrstnih ur,
zlatnine in srebrnine ter optičnih
predmetov. Popravila točno in ceno.
Najnižje cene. Priznana dobro
blago.

Ustanovljeno leta 1885.

Martinova cesta 20

Postajališče električne cestne

R. Lang

Martinova cesta 20

železnice pri šentpeterski cerkvi. 126-16

LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov.

Bogata zaloga po-
hištva vsake vrste
v vseh cenah. Ogla-
dala, slike v vseh
velikostih.

Popolna oprava za
vilo. Špejzališča:
Gostilniški stoli.

Pohištvo iz železa,
otroške postelje in
vozički po vsaki
ceni.

Modrost iz žična-
tega omrežja, afri-
čanske trave ali
žimo, prve vrste
vedno v zalogi.

Za spalno sobo od
180 gl. naprej.
Divan z okraški.

Oprave za jedilno
sobo, salone, pred-
sobe, cele garniture.

Za sobo: postelja,
nočna omarica, o-
mivalna miza, obe-
šalnik, miza, ston-
sko ogledalo.

Špejzališča v no-
vestnih balah. Ve-
liki prostori, pri-
tično in v I. nad-
stropju.
Čudovito poseni za
hotela, vile in za
letovišča 52 gl.

POZOR! SLOVENSKO PODJETJE! POZOR!

Slavnemu občinstvu se uljudno priporoča
dne 11. februarja 1909 na novo otvorjena
velika manufakturna trgovina

Franc Souvan, sin - Ljubljana
v stari Souvanovi hiši na Mestnem trgu št. 22.

80 43-36

**Zobozdravniški
zobotehniški :: atelje**
dr. Edvard Globočnik

v Kranju 220 52-9

je slavnemu občinstvu na razpolago

**vsaki dan in
tudi v nedeljo.**

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik
LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko kličavničarstvo.

Zično omrežje na stroj, ograje na miredvoru,
obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande,
stolpne križe, štedilnike i. t. d.

Špecialiteta: 76 52-16

valjični zastori (Rollbalken).

Steckenpferd
lilijino mlečno milo

58 42-39

Najmlejšje milo za kožo
:: kakor tudi za pege. ::
Dobiva se povsod.

G. Tönnies

v Ljubljani 52-27
89

kovarna za stroje, železo in
kovinolična priporoča kot
posebnost žage in vse
stroje za obdelovanje lesa.
Francis-turbine osobito za
žagine naprave zvezane ne-
posredno z vrtilom. Motorje
za bencin in surovo olje,
najcenejša gonilna sila.

MEMBER OF JURY 1903 CONGRESS

78 52-44

**Amerikanski
zobje** se izdelujejo vsako
nedeljo

od pol 9. do 1. ure pop. v **Kranju**

v hiši trgovca R. & E. ROOSS-a

v I. nadstropju v zobotehničnem ateljeju

Oton Seydl.

Slovencl, ne zabite družbe
SV. CIRILA IN METODAI

== Zaloga vsakovrstnega ==
● lesenega, železnega ●
in poblazinjenega pohištva
Puc & Comp.
v Ljubljani, v Kolizeju, na Marije Terezije cesti št. 11

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 1/2 %

Rezervna zaklada
iznaša:

K 92.000

brez odbitka rentnega
davka. Hranilne knjižice
se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se pre-
trgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez
amortizacije po 5 1/2 % ali
z 1 % amortizacijo, na me-
nice pa po 6 % :: Eskomp-
tirajo se tudi trgovske
menice.

192-15

Denarni promet
v letu 1908:

K 5,000.000

Posojilnica sprejme tudi
vsak drug načrt amorti-
zacijskega dolga.

Uradije se v centrali in
v podružnici

vsak dan
od 8.—12. ure dopoldne
in od

2.—6. ure pop. izvzemši
nedelje in praznike.

Poštno-hranilnični račun
centrale št. 45.867.

Podružnice na Jesenicah
št. 75.299.

